

Izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas pieejas maiņa. Formatīvā vērtēšana kā sistēma skolēna mācīšanās atbalstam.

Santa Kazaka

Āgenskalna Valsts ģimnāzijas
sociālo zinību un ekonomikas skolotāja
«Skola 2030», profesionālā pilnveide,
tekstpratības diagnostika

Nodarbībā plānotie sasniedzamie rezultāti:

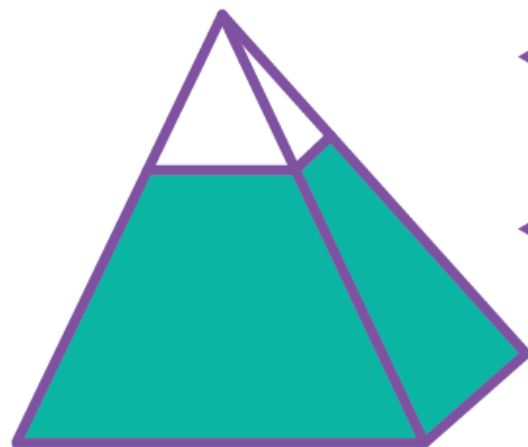
- *Analizēt formatīvās vērtēšanas īstenošanu stundās, ņemot vērā loģisko saikni starp standarta SR, atbilstošiem uzdevumiem un to izvērtēšanas kritērijiem.*
- *Izveidot dažāda līmeņa uzdevumus atbilstoši dažādiem sasniedzamajiem rezultātiem, balstoties uz SOLO taksonomiju, un izvērtēt tos savos izveidotajos pārbaudes darbos.*
- *Pilnveidot izpratni par to, kas ir snieguma līmeņa apraksts un kā to var izmantot skolotājs un skolēns.*

Uzdevums

1. Individuāli pārdomā, kāda loma ir vērtēšanai mācību procesā!
2. Pāros pārrunājiet, kāda loma ir vērtēšanai mācību procesā!

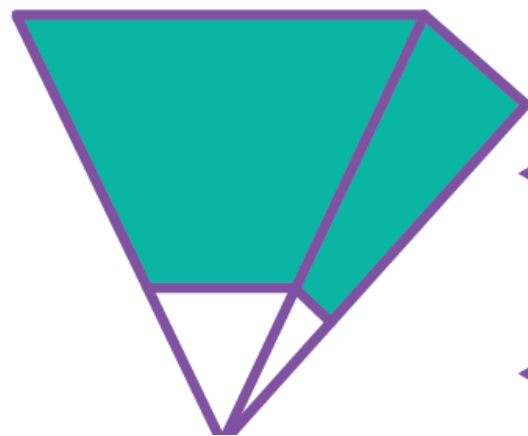
**Tradicionālā
vērtēšanas
piramīda**

**Vērtēšana mācīšanās
uzlabošanai**

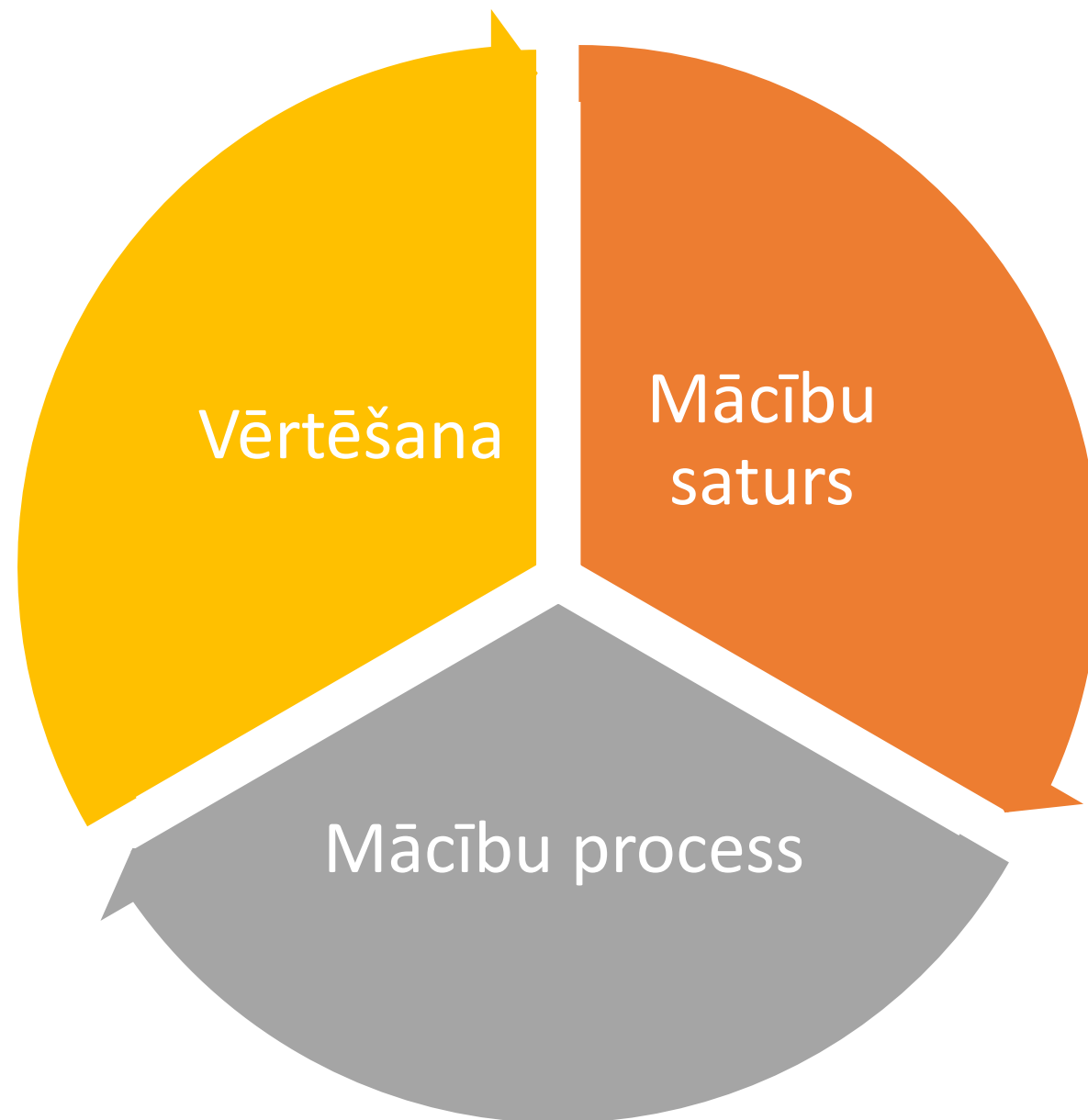
Mācīšanās novērtēšana

**Pārveidotā
vērtēšanas
piramīda**

**Vērtēšana mācīšanās
uzlabošanai**

Mācīšanās novērtēšana

Ministru kabineta noteikumi Nr. 747

Ministru kabineta noteikumi Nr. 416

Rīgā 2018. gada 27. novembrī

(prot. Nr. 56 38. §)

Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem

Rīgā 2019. gada 3. septembrī

(prot. Nr. 37 21. §)

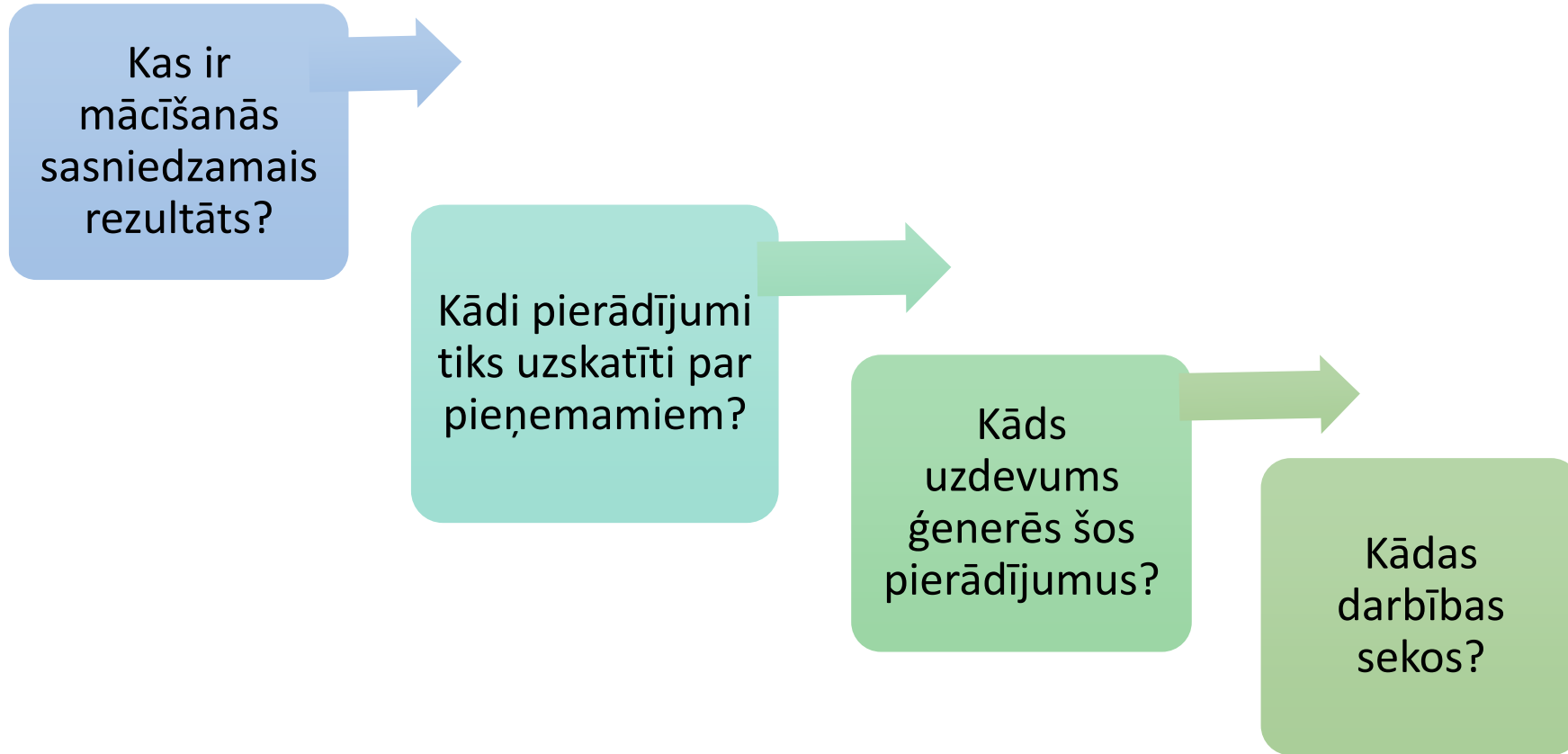
Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem

Vērtēšanas kārtība

Izglītības iestāde atbilstoši pamatizglītības standartā noteiktajiem vērtēšanas pamatprincipiem izstrādā skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību.

Vērtēšana:
skolēna mācīšanās rezultāta
uzlabošana

Vērtēšanas plānošana

Vērtējums:
komunikācijas mērķis

Vērtējums

- 7, ni, 76 %, B...

Kāpēc jāvērtē?

Formatīvā vērtēšana

legūt pierādījumus par skolēna sniegumu, tos interpretēt un izmantot, lai pieņemtu lēmumu par turpmākajiem mācīšanās un mācīšanas procesa soļiem, lai tie būtu piemērotāki un pamatotāki. Tas ir iespējams tikai ar vērtējošo darbību (Black & William, 1998)

Ļoti precīzs ir Jaunzēlandes Izglītības ministrijas 2009. gadā dotais skaidrojums par abu vērtēšanas veidu atšķirību:

“Ja mēs domājam par mūsu bērniem kā par augiem... Tad augu summatīvā vērtēšana ir vienkārši augu izmērīšana. Tas var būt interesanti un noderīgi, lai augus salīdzinātu un mērījumus analizētu, bet tas nedod nekādu efektu augu augšanai. Formatīvā vērtēšana atbilst augu barošanai un laistīšanai, ievērojot katra auga vajadzības, tā ļoti tieši ietekmē augu augšanu.”

Izvērtējiet, uz kādiem jautājumiem skolēns / skolotājs saņem atbildes, izmantojot stundā sekojošas aktivitātes:

- Luksofors

- Balsošanas pultis

FORMATĪVĀ VĒRTĒŠANA – VĒRTĒŠANA IZAUGSMEI

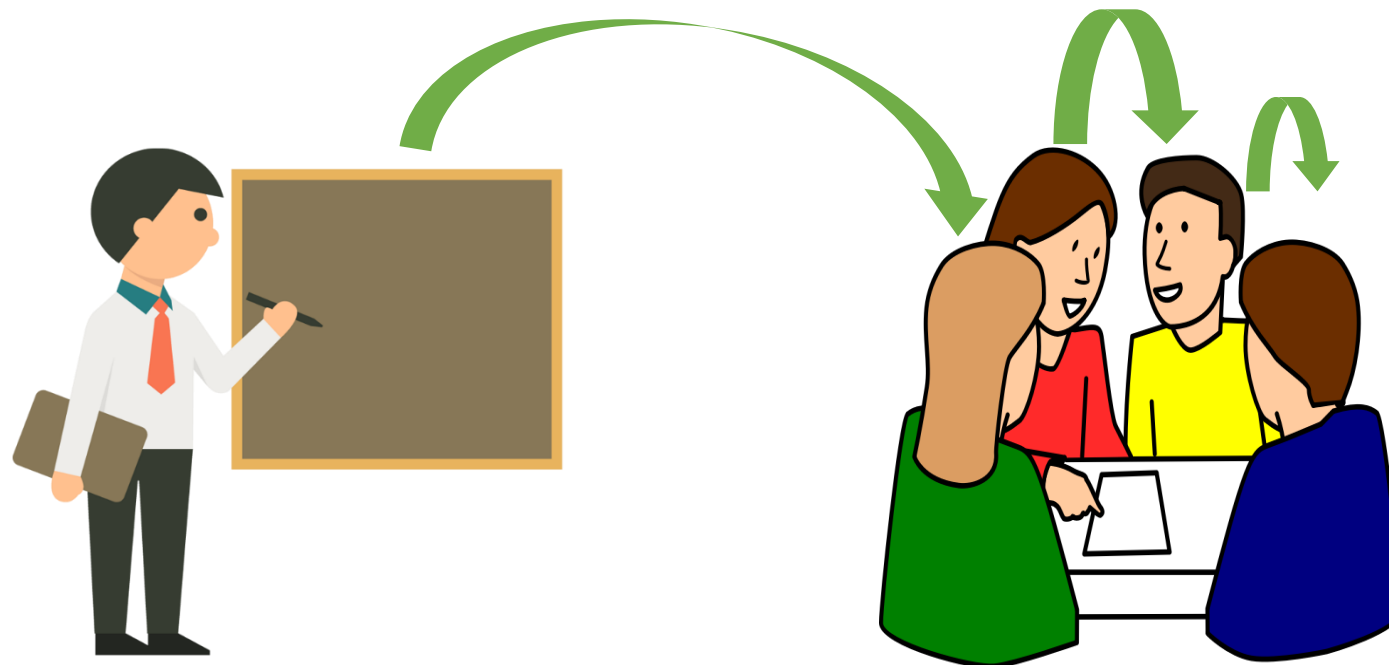
KAS IZDODAS?

KAS VĒL NĒ?

KO DARĪT TĀLĀK?

Formatīvās vērtēšanas sistēma

	KAS JĀIEMĀCĀS?	KAS IZDODAS, KAS VĒL NE?	KO DARĪT TURPMĀK?
SKOLOTĀJS	Skaidri plānotie sasniedzamie rezultāti un snieguma vērtēšanas kritēriji	Pierādījumi par mācīšanos	Atgriezeniskā saite
KLASES BIEDRS		Savstarpējā atgriezeniskā saite	
SKOLĒNS		Pašvērtēšana	

ATGRIEZENISKĀ SAITE KĀ MĀCĪBU SASTĀVDAĻA

Vai piekrītiēt minētajiem apgalvojumiem?

- Formatīvā vērtēšana ir i/ni žurnālā, lai skolēni starp lielajiem pārbaudes darbiem neatslābtu.
- Formatīvā vērtēšana ir atzīmes starp lielajiem pārbaudes darbiem.
- FV ir punktu skaitīšana par visām darbībām stundā, katra uzdevuma izpildi, lai beigās varētu izdarīt spriedumu - labi vai ne tik labi strādāju.
- FV palīdz saprast, kuri uzdevumi pārbaudes darbā iekļaujami kā īpaši grūti ar vairāk punktiem.

Salīdziniet atbildes ar savu kolēģi!

Formatīvā vērtēšana un atgriezeniskā saite stundā par sasniegto rezultātu

Kas jāiemācās? *jeb sasniedzamais rezultāts*

Kā skolēni to uzzina?

Kā veicas? *jeb jēgpilni uzdevumi*

Ko zina, prot, cik labi?

Ko vēl nezina, neprot?

Kā es to zinu?

Ko un kā darīt tālāk? *jeb atgriezeniskā saite*

Kā skolēni to uzzina?

1. Iepazīstieties ar uzdevumiem viena temata ietvaros!
2. Lapas malā uzrakstiet, kādus pierādījumus ģenerē izvēlētais uzdevums – ko skolēns zina, prot!
3. Analizējiet uzdevumus un atbildiet uz jautājumu:
Vai ar uzdevuma palīdzību ir iespējams iegūt pierādījumus, ka skolēns rezultātu ir sasniedzis?
4. Papildiniet uzdevumus, ja tas nepieciešams!
5. Padomājiet atbildi uz jautājumu:
Kā skolēni uzzinās, ko zina, prot, cik labi, ko vēl nezina?

Padalieties ar blakussēdētāju par paveikto!

Pāros pārrunājiet, kā jūs sniegsiet atgriezenisko saiti, lai skolēns uzzinātu, kādas konkrētas darbības vēl ir jāveic, lai kaut ko iemācītos!

Vienojieties, kāda izskatīsies kvalitatīva atgriezeniskā saite!

Formatīvā vērtēšana kā sistēma

- Skolēnam skaidrs plānotais sasniedzamais rezultāts
- Vērtēšanas kritēriji
- Atgriezeniskā saite
- Savstarpējā vērtēšana
- Pašvērtējums un sekošana līdzī savai izaugsmei

Skolēniem dotie pašvērtējumi tiek izdalīti temata pirmajā stundā!

1. Iepazīstieties ar dotajiem pašvērtējumiem!
2. Izvērtējiet, kurš no dotajiem pašvērtējumiem ir labāka izvēle!
3. Atbildiet uz jautājumu:
Kā šos pašvērtējumus vislabāk varētu izmantot mācību procesā?

***Kā izmērīt uzdevuma kognitīvo /izziņas/
domāšanas dziļumu?***

SKOLĒNA KOGNITĪVĀS DARBĪBAS DZIĻUMA VĒRTĒŠANA

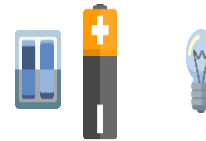
VIRSPUSĒJA MĀCĪŠANĀS

nav
struktūras

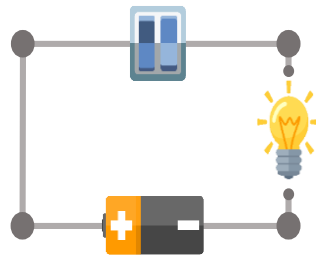
viens
struktūrelements

vairāki nesaistīti
struktūrelementi

DZIĻĀ MĀCĪŠANĀS

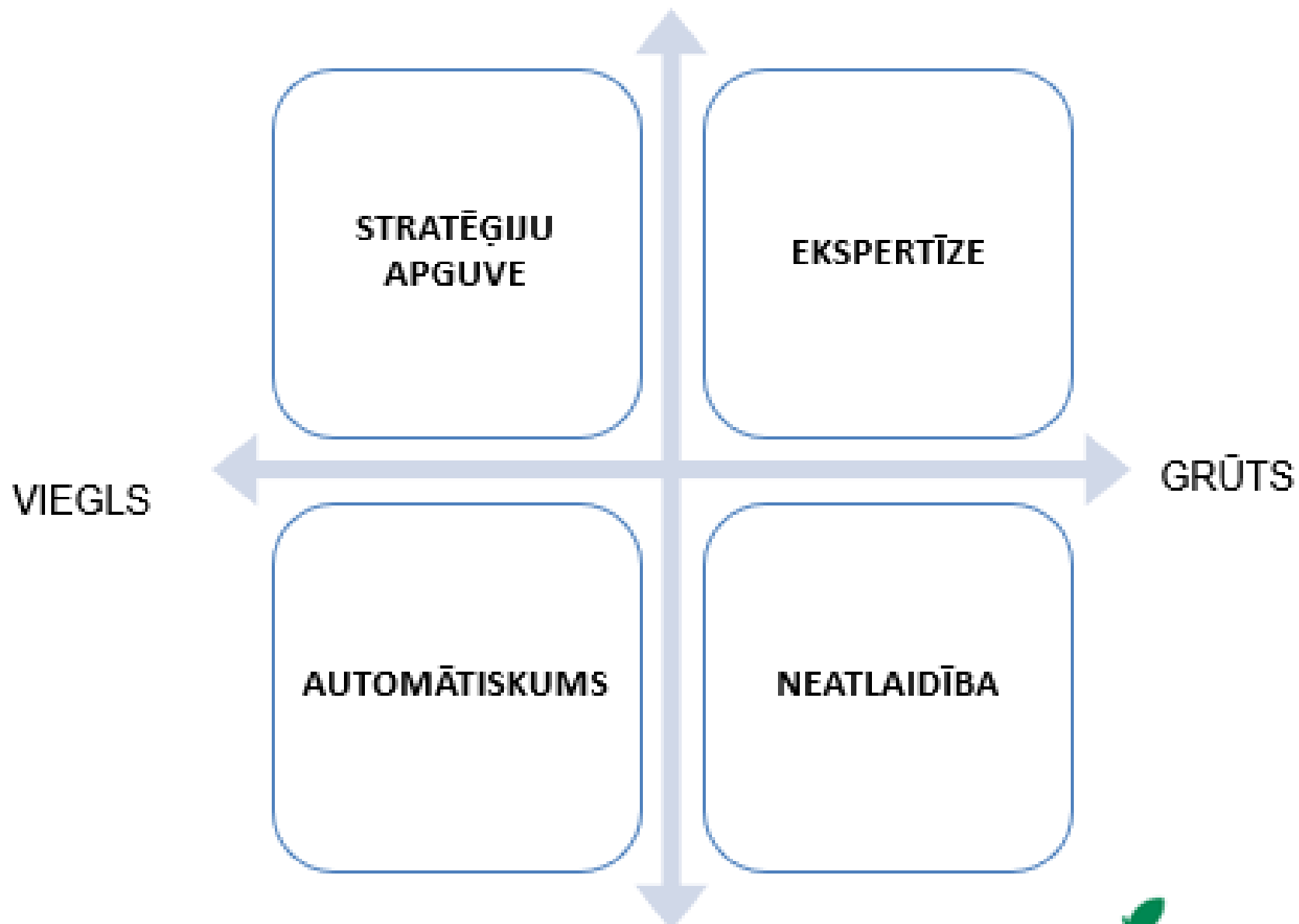

struktūrelementi,
saistīti kopējā
struktūrā

paplašināta
abstrakcija

LIELĀKS KOMPLEKSUMS

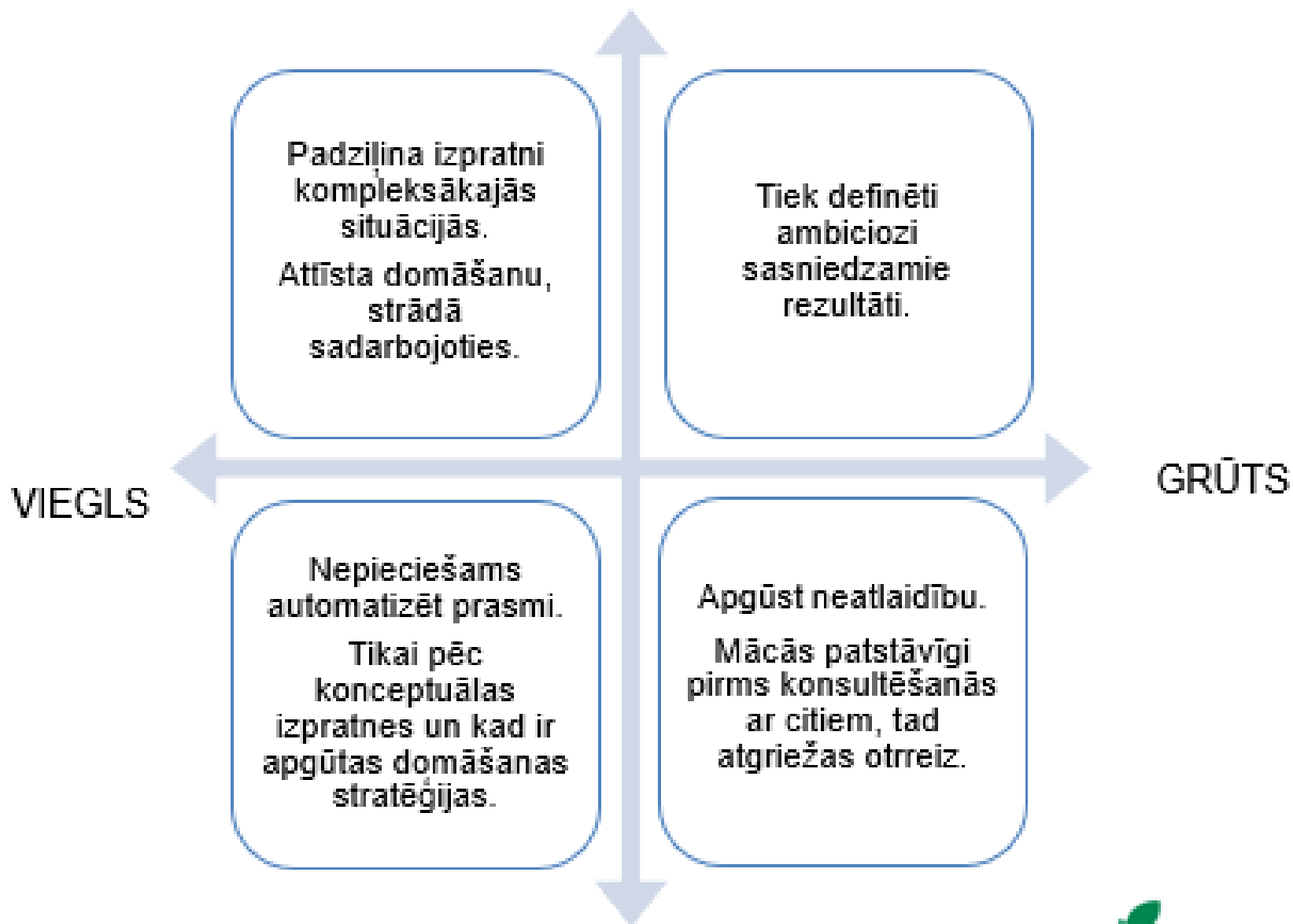
VIEGLS

GRŪTS

MAZĀKS KOMPLEKSUMS

LIELĀKS KOMPLEKSUMS

MAZĀKS KOMPLEKSUMS

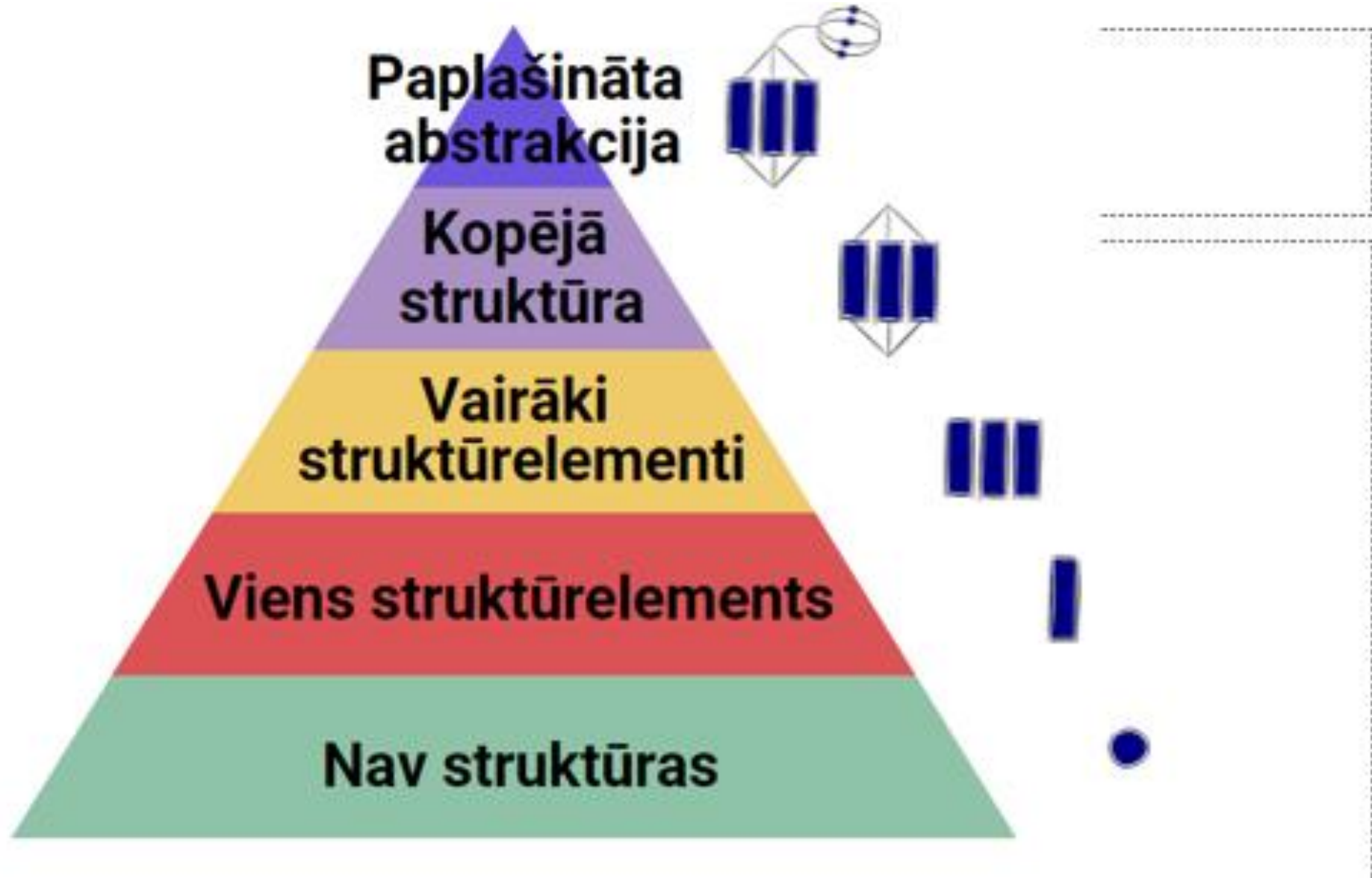

Blūma taksonomijas modelis

(Anderson, L., Krathwohl, D. A. 2001)

SOLO taksonomijas modelis

Tiek vispārināta izpratne, ir integrēta kopējā struktūrā

Izpratne ir integrēta kopējā struktūrā

Izpratne fokusēta tikai uz vairākiem idejas aspektiem

Izpratne fokusēta tikai uz vienu idejas aspektu

Spēj uztvert tikai atsevišķus vārdus

SOLO uzdevumu veidošana:

- No dotajiem piemēriem atlasi tos, kuri raksturo mājsaimniecības izdevumus!
- Raksturo Kārļa budžetu! Vai izdevumi atbilst ienākumiem?
- Iepazīsties ar Cēsu novada pašvaldības budžetu! Apraksti, kurām pašvaldības dzīves jomām nauda tiek tērēta visvairāk, mini cēloņus.
- Izstrādā sabalansētu budžetu klases vakaram, ieplānojot izdevumus arī dažādām aktivitātēm un balvām. Balstoties uz izdevumu plānu, aprēķini katra klases skolēna dalības maksu klases vakarā.

Kura izziņas līmeņa uzdevums tas ir?

1. Izlasi situācijas/problēmas aprakstu. Uzraksti, vai minēto problēmu risina pašvaldības vai valsts līmenis!

Burtnieku novadā pašvaldības ceļš gar māju ziemā regulāri apledojis, nav izbraucams, cilvēki netiek uz darbu.

2. Apraksti, kā cilvēktiesības ir saistītas ar demokrātiju un tās uzturēšanu.

3. Izmantojot tabulā dotos datus, uzzīmē pieprasījuma grafiku.

4. Izvēlies vienu pretrunīgu jautājumu, kas ir atspoguļots vairākos vietējos masu medijos! Izvērtējot iespējamās ieguvumus un riskus, izvēlies optimālāko stratēģiju izvēlētajā jautājuma risināšanai! Pamato savu izvēli no ilgtspējīguma viedokļa!

Uzdevums:

1. Iepazīstieties ar sociālo zinību darba materiālu!
2. Katram uzdevumam blakus pierakstiet, ko uzdevums vērtē!
3. Pierakstiet katram uzdevumam atbilstošo izziņas līmeni!
4. Ar kādu izziņas līmeņa uzdevumu vajadzētu papildināt materiālu?

Uzdevums – diskusija:

Kā jūs novērtēsiet skolēnu darbību rezultātu?

Izlasiet tekstu – 19.gadsimtā rakstītu vēstuli, kurā dēls raksta tēvam, stāstot par savām skolas gaitām. Pārveidojiet šo vēstuli – kas tajā mainītos, ja dēls vēstuli tēvam rakstītu 21.gs.

Kādas pamatprasmes skolēns demonstrēs, veicot doto uzdevumu?

Izlasiet tekstu – 19.gadsimtā rakstītu vēstuli, kurā dēls raksta tēvam, stāstot par savām skolas gaitām. Pārveidojiet šo vēstuli – kas tajā mainītos, ja dēls vēstuli tēvam rakstītu 21.gs.

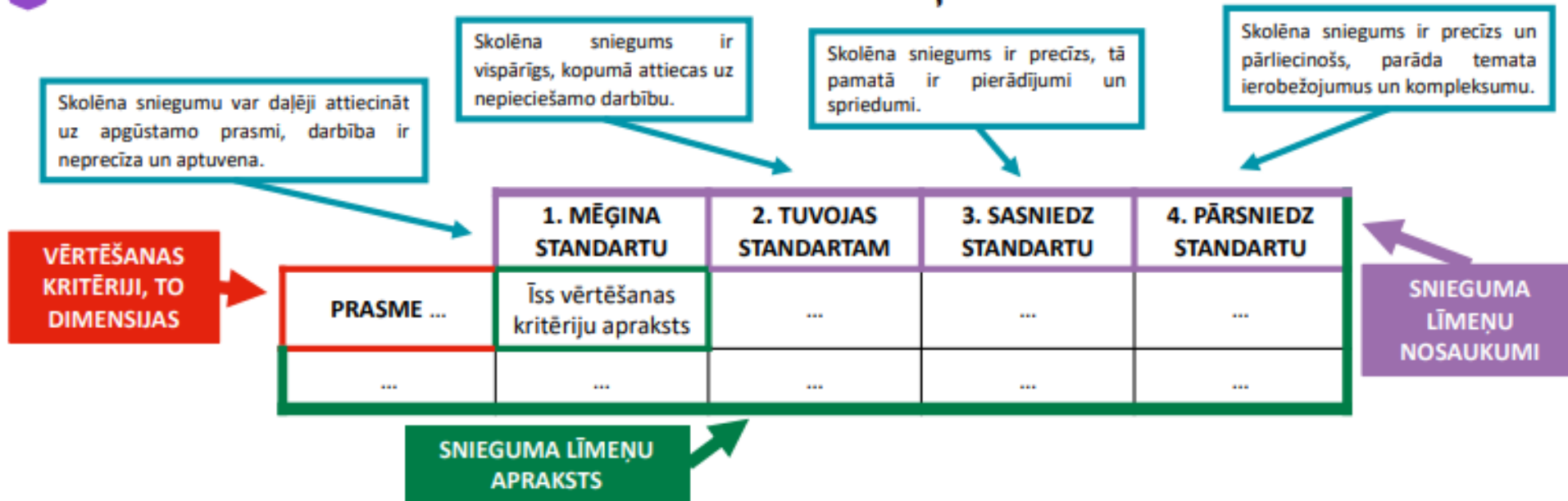
SR. Iegūst, apstrādā, analizē un interpretē datus, veic secinājumus, prognozē un sniedz ieteikumus

Pētāmās problēmas izvirzīšana	Tiek pētīta problēma, kuru ieteica apskatīt skolotājs vai citi skolēni.	Pētāmo problēmu izvēlas skolēns. Izvēlētā problēma jau ir daudz pētīta.	Pētāmā problēma ir nozīmīga skolēniem, apkārtējai sabiedrībai.	Pētāmā problēma ir nozīmīga skolēniem, apkārtējai sabiedrībai, nav iepriekš pētīta. Iespējams problēmu pētīt no dažādiem aspektiem.
Datu iegūšana	Dati tiek iegūti no klases biedriem.	Dati tiek iegūti, izvēloties problēmai atbilstošu datu iegūšanas veidu	Dati tiek iegūti, izvēloties problēmai atbilstošu datu iegūšanas veidu un tas tiek pamatots	Dati tiek iegūti dažādos veidos, izvēloties problēmai atbilstošu izlasi, pamatota datu iegūšanas avotu ticamība

SNIEGUMA LĪMEŅU APRAKSTA VEIDOŠANA

KĀ VEIDOT SNIEGUMA LĪMEŅU APRAKSTU?

- Neliels skaits nozīmīgu kritēriju (prasmes, izpratne par ...), ar kuriem salīdzinot, sniegumu iespējams uzlabot mācīšanās procesā; tie visi ir jāizmanto mācību procesā un tiem jābūt saskaņotiem ar standarta prasībām.
- Skaidri nodalīti (tiek sagaidīts būtiski atšķirīgs sniegums); atspoguļo attīstību; ir pietiekams skaits, lai parādītu progresu; aprakstītas kvalitatīvas prasmes; apraksts skolēnam saprotamā valodā.

(PIEMĒRS) PRASME ATRAST INFORMĀCIJU TEKSTĀ

1.	2.	3.	4.
Atrod/nolasa tieši izlasāmu (burtisku) informāciju (piem., konkrētā tekstā atrodama atbilde uz konkrētu jautājumu; termins; ...)	Atrod/nolasa pazīstamu, bet ne burtiski izlasāmu informāciju (piem., tekstā tas pateikts citiem vārdiem; formula, kas atbilst konkrētai situācijai; ...)	Atrod/nolasa daļēji pazīstamu informāciju, kas ir netieši formulēta (piem., jāatrod atslēgas vārdi un jāpieņem lēmums – ir vai nav)	Atrod/nolasa tekstā kompleksu informāciju (atslēgas vārdi + ...)
Vienkārši un pazīstami vārdi (pazīstams saturs) neliela apjoma viena veida tekstā	Vienkārša veida tekstā; var būt vairāki teksti (fragmenti)	Texts dots divos veidos (vienlaidus teksts, tabula, shēma, grafiks, diagramma, ...), teksts var saturēt nezināmus terminus, ...	Nezināma konteksta jauns teksts dots kompleksi (vismaz trīs veidos), nepieciešams izmantot informāciju no visiem tekstiem
Lasišanas stratēģija dota	Lasišanas stratēģija dota	Lieto viena veida lasišanas stratēģiju	Lieto dažādas lasišanas stratēģijas

**Kā organizēt mācību procesu,
lai
notiktu skolēnu mācīšanās,
izmantojot
snieguma līmeņa aprakstu?**

AS PAR NODARBĪBU:

- Ko es varētu aktualizēt un izveidot savās stundās tuvākajā laikā?**
- Kāda veida atbalsts ir nepieciešams man kā skolotājam, lai vairāk izmantotu vērtēšanu kā mācīšanos?**

Paldies par darbu!

santa.kazaka@gmail.com